

RADIONICA

EKONOMSKI ASPEKTI SOCIJALNOG OSIGURANJA

1. Pojam i karakteristike socijalnog osiguranja

- Mirovinsko, zdravstveno i osiguranje u slučaju nezaposlenosti
- U najširem smislu, uspoređuje se sa sustavom socijalne skrbi, tj. sa svim oblicima socijalnih transfera stanovništvu
- Karakteristike:
 1. obvezatnost (obvezno sudjelovanje);
 2. visina naknada (koristi) i prava na te naknade, barem djelomično, ovisna je o prethodnom doprinosu korisnika;
 3. pravo na naknadu ostvaruje se nastankom nekog događaja: nezaposlenosti, bolesti, umirovljenja;
 4. transferi odnosno naknade po osnovi socijalnog osiguranja nisu uvjetovane imovinskim cenzusom, nego se ostvaruju automatski po nastanku događaja

2. Razlozi postojanja SO

- Nedostaci tržišta u ponudi primjerenog osiguranja:
 1. Nemogućnost diverzifikacije rizika (negativna selekcija)
 2. Moralni hazard
 3. Ekonomija odlučivanja

3. Javnofinancijski aspekti SO

- Načelo korisnosti – Lindhal i Wicksell
- Predestinirani porezi – vezivanje prihoda za specifične rashode
 - Kritike
 - Decentralizacija fiskalnih odluka
 - Racionalniji izbor
 - Podliježu reviziji
- Financiranje SO danas
 - uglavnom iz poreza odnosno doprinosa na platne listine, kojeg djelomično plaćaju poslodavci, a djelomično zaposleni

4. Stanje u Hrvatskoj

- Hrvatski sustav obveznog socijalnog osiguranja sastoji se od:
 1. obveznog mirovinskog osiguranja na temelju generacijske solidarnosti (tzv. I. stup). Doprinosi za ovo osiguranje uplaćuju se u Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, iz plaće, po stopi od 20%;
 2. obveznog mirovinskog osiguranja na temelju individualne kapitalizirane štednje (tzv. II. stup). Doprinosi za ovo osiguranje uplaćuju se u obvezne mirovinske fondove prema odabiru osiguranika, iz plaće, po stopi od 5%; (za osobe osigurane u prvom i drugom stupu 15%+5%);
 3. obveznog zdravstvenog osiguranja. Doprinos za ovo osiguranje uplaćuje se u Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, na plaću, po stopi od 15%;
 4. osiguranja u slučaju nezaposlenosti. Doprinos za ovo osiguranje uplaćuje se u Hrvatski zavod za zapošljavanje po stopi od 1,70%;
 5. posebni doprinos za osiguranje od posljedica nesreće na radu i profesionalnog oboljenja, na plaću, po stopi od 0,50%

Doprinosi "iz" i "na" plaću plaćaju se po ukupnoj stopi od 37,2%.

Pripremila: Maša Kuljiš

Ožujak 2010.